

KFUK
KFUM

KFUK KFUM
GLOBAL

RESSURSMATERIELL FOR

JEG SÅ DET I GÅR

– SANG OG MUSIKKVIDEO
FRA BARNAS EGEN BARNEPLATE

BARN OG KLIMAENDRINGER

Barn følger med i nyhetsbildet, og er oppriktig bekymra for jorda vår! KFUK-KFUMs nye barneplate HER NÅ, og videoen «Jeg så det i går», er laget med bakgrunn i barns tanker om livet. En av de tingene barna vi spurte var opptatt av, var klimaendringer. Mange har fått med seg at en varmere gjennomsnittstemperatur fører til mer ekstremvær og at havet stiger og forsures. De har fått med seg nyhetsinnslag om flom og orkaner, og de skjønner at jorda er syk.

Barna har rett. FNs klimapanel har dokumentert at menneskeskapte utslipp av klimagasser som CO₂ allerede har ført til en temperaturøkning på 0,85 grader sammenliknet med 1990. Det er også svært bred enighet om at temperaturstigningen fører til økt ekstremvær, slik som flom, tørke og orkaner.

Det vi vet i tillegg, og som opprører mange, både barn og voksne, er at disse endringene rammer hardest de som er mest utsatt fra før. Det er fattige mennesker som dårligst er i stand til å håndtere endringene som kommer, og mange endringer rammer direkte de som lever av maten de selv produserer. Enda mer urettferdig blir bildet når vi vet at Norge og andre rike land slipper ut mye mer CO₂ enn utviklingsland. Det har blant annet å gjøre med at vi er storforbrukere av energi. I Norge er det olje- og gassproduksjon, industri og veitrafikk som står for de største utslippene. Luft- og sjøfart og landbruk følger deretter.

FN har en felles målsetting om at temperaturendringene ikke skal overstige 2 grader sammenliknet med 1990. Det er ikke lett! Hvert år under klimatoppmøtet COP kommer FN-land sammen til forhandlinger for å finne ut hvordan de skal løse denne floka.

Forhandlingene handler blant annet om hvem som skal få lov å slippe ut hvor mange tonn CO₂, hvem som skal betale for de endringene som uansett kommer, og hvordan man skal passe på at alle bare slipper ut det som er avtalt. I 2015 går Kyoto-protokollen ut på dato. Målet nå er å få på plass en avtale som erstatter denne, der alle land er med og alle land har nasjonale utslippsmål som gjør det mulig å sikre at ikke temperaturen øker mer enn to grader.

Barn vet mye av dette og det skaper uro. Forskerne Henrik Karlstrøm og Robert Ness ved NTNU undersøkte i 2008 240 barns oppfatning av klimaendringer. Flertallet i undersøkelsen sa at de hadde lært mest om klimaendringene gjennom media. Vi tror det er viktig å legge til rette for at barn får uttrykke sine refleksjoner om klimaendringer i en form som passer dem, og at det skapes arenaer der barn kan samtale med voksne om disse endringene.

I tillegg trenger vi voksne å høre hvilke bekymringer barn har – og hvordan de tenker at vi best kan ordne opp.

Dette er bakteppet for dette ressursmateriellet. Her finner du ideer til tre ulike måter å jobbe med barn om klimaendringer på. Vi har utformet en formingsoppgave, en dramaoppgave og en samtaleoppgave som kan passe for barn i ulike aldersgrupper. Vi tror det er viktig at samtalene ender i refleksjoner omkring hva vi kan gjøre for å redusere våre utslipp, både der vi bor og i større skala. Både barn og voksne trenger å kjenne på at det fortsatt er mulig å få til. Da blir sjansen også så mye større for at vi skal klare det sammen.

Ellen Ribeiro,
Assisterende utenlandssjef i KFUK-KFUM Global

Kristian Knapstad
Programsjef i Norges KFUK-KFUM

OM BARNEPLATA «HER NÅ»

HER NÅ er KFUK-KFUMs nye barneplate, hvor barn har bidratt i innhold og utforming av sangene. Gjennom kreative skrive- og tegneprosesser i skoler og barnehager, i kor og på leirer, fikk barn mulighet til å uttrykke hvilke temaer som de var opptatt av. Temaene spente fra klimaendringer og vennskap til spøkelses og yrkesvalg. Tekstene og tegningene ble i neste omgang bearbeidet av tekstforfattere til sanger på barneplata.

HER NÅ lanseres høsten 2014 og består av 10 sanger, notepakke, ressursmaterieill for kreativt arbeid med barn, faglige tekster om barns medvirkning og tips til hvordan barn i større grad kan involveres i beslutningsprosesser i barnegrupper. HER NÅ med tilhørende materieill kan kjøpes i KFUK-KFUMs nettbutikk <http://butikk.kfuk-kfum.no/>

OM SANGEN «JEG SÅ DET I GÅR»

«Jeg så det i går» er laget med utgangspunkt i tre tegninger fra en leir i KFUK-KFUM. Tegningene viste noe av barns tanker om jorda vår, om forurensning og klimaendringer. I møte med tegningene er det naturlig å spørre: Hvor kommer barns inntrykk av klimaendringer fra? Sangen «Jeg så det i går» gir et mulig svar på dette: Barn møter klimaendringer gjennom de samme tv-bildene som andre: Bilder av tørke og flom. Eldre barn og tweens får med seg at politikerne ikke blir enige om forpliktende klimaavtaler, og de ser hvordan demonstranter over hele verden protesterer og krever handling. I sangen henvender barn seg til voksne og spør: «Du ser vel også alt det jeg så?» I refrenget uttrykker barn en bønn som både retter seg mot voksne og mot Gud: «Hjelp meg tro på drømmene for verden, tro på deg som strekker ut en hånd, tro på deg som hører når vi roper!»

Sangen «Jeg så det i går» kan kjøpes på iTunes eller spilles av gratis på Spotify.

OM MUSIKKVIDEOEN «JEG SÅ DET I GÅR»

Musikkvideoen er bygget opp som en vandring. Jenta i hovedrollen blir nysgjerrig på en hvit skikkelse. Skikkelsen leder henne på en vandring med oppdagelser av årsaker og virkninger knyttet til klimaendringer. Hun får se hvordan klimaendringer rammer mennesker i Sør, og hun får se hvordan oljeselskaper bidrar til økte utslipp. Gjennom vandringen får jenta samtidig bli kjent med virkemidler for handling og protest. Hun plukker opp en ropert og hun får se barn som danser. Der jenta i starten av videoen var alene om sitt engasjement og sin protest, ender vandringen i et stort fellesskap med andre engasjerte barn. Her finner jenta det hun lette etter i refrenget i sangen: «Hjelp meg tro på drømmene for verden, tro på deg som strekker ut en hånd, tro på deg som hører når vi roper!»

Musikkvideoen kan spilles av gratis på Youtube. Søk på «Jeg så det i går».

2-6 ÅR: SAMTALE RUNDT EN FORMINGSØKT

Av Ellen Faye Lindvig, medlem av prosjektgruppe for HER NÅ

Hva: Maling/tegning

Hvorfor: Slik at barna lett kan gjøre det uten assistanse, og det er et produkt som lett kan samles inn og stilles ut eller videreformidles

Verktøy: Male- eller tegnesaker

I denne metoden skal den voksne ikke gi barna en oppgave, for deretter å gå rundt og se på og snakke med barna om hva de tegner. Ideen bak metoden er tvert imot at den voksne deltar i aktiviteten på lik linje med barna. Dette fordi barna skal oppleve stunden som åpen og fri, og ikke en sammenheng hvor de skal prestere eller levere noe som den voksne overvåker. Ved at det hele tiden er fokus på at den voksne og barna gjør dette SAMMEN, er målet at barna ikke opplever at dette er noe de skal prestere. Derfor er det viktig at den voksne er tilstede i det som skjer hele tiden.

Hvis barna opplever en forventning fra den voksne, vil den kreative prosessen bli påvirket av det. Målet er å finne frem til det barna kommer med ut i fra at de er barn, og ikke at det skal gi mening for de voksne. Vi ønsker å bevare det barnslige, og ikke legge føringer som tvinger frem mer mening, mer dybde eller gjøre tema "viktigere". Å la samtalen bli der den kommer er den voksnes oppgave i denne metoden.

Selv om vi ønsker at barna skal skape og drive samtalen, ønsker vi å sette den i gang. De minste barna tenker konkret. Innledningen til samtalen må derfor være kort og konsis. Jo yngre, jo mer konkret. Vi ønsker at det tas utgangspunkt i enkeltord som åpner for samtale.

Eksempelvis:

- Jorda vår, blomster og trær, alle dyr i verden, en tur i skogen, alt liv i havet, blomstereng
- Forurensning, søppel, ødelegge, flom, tørke

Gjennomføring:

1. Barna (4-8stk, ut i fra alder) samles rundt et bord hvor de vanligvis tegner/maler. Settingen må være lystbetont; den voksne må vise glede og interesse for formingsøkten (Vi skal male sammen)
2. Alle får ark og den voksne forklarer kort: "Det vi tegner i dag skal vi lage en utstilling av!" e.l
3. Den voksne innleder med å si "Nå skal jeg tegne ... Den voksne begynner å male/tegne.
4. Hvis barna ikke setter i gang selv kan den voksne komme med oppfølgings spørsmål som " hva skal dere tegne?"

Utfordringer:

- Barna vil gi tegningene til mamma/ pappa/ ha med hjem osv.
Løsning: Ta bilde av tegningen
- Barna vil at den voksne skal tegne til/for dem (de syns ikke de klarer det like fint)
Løsning: Den voksne må tegne så det passer til barnas nivå + passe på at barna kommer i gang først/tegne sakte selv, lede oppmerksomheten over på samtale.

STØRRE BARN: DRAMAMETODER

Av Helene Breivik Hellerdal, programarbeider i Haugesund KFUK-KFUM

Scenografi som inspirasjon

Dramametoder kan være svært effektive for å sette i gang refleksjon hos barn, fordi drama i stor grad bruker et språk barn kjenner seg igjen i. Denne metoden handler om å starte prosessen i det kreative og handlingsbaserte, før man går over i verbal samtale- og skriveprosess. Metoden foreslår å velge et tema å ta utgangspunkt i, f.eks. klimaendringer, forurensning, skaperverket, jorda vår, alt levende.

1. Finn frem noen ting som du forbinder med temaet. Sett dem opp i en liten scenografi – eller flere små. Eksempel:
 - Et bord med TV på. På skjermen vises et nyhetsbilde fra et land utsatt for klimaendringer. Det kan gjerne være en film som kan vises når barna er samlet rundt scenografien.
 - Avis med nyhetssak om klima/forurensning etc.
 - Ei søppelbøtte som bugner over av søppel. (Dersom det går an å lage scenografien utendørs – legg noe søppel ute, i en skog, eller rett utenfor et hus. Du må selvsagt rydde det opp igjen etterpå)
2. La barna få komme inn i rommet og se på scenografien(-e). De får ikke lov å snakke med hverandre (ennå), men skal gå rundt og kikke på tingene.
3. Gi dem skrivesaker. La dem sitte for seg selv, gjerne på gulvet rundt scenografien. Nå skal de svare på spørsmål skriftlig. Still spørsmålene muntlig, med god tid mellom hvert spørsmål.
 - a) Hva ser du her?
 - b) Hva tenker du på når du ser dette? (Hvilke assosiasjoner får du?)
 - c) Hva tror du har skjedd, og hvem har vært med på det? En person eller flere?Her kan man eventuelt stoppe. Videre er det mulig å jobbe med å lage små dramaer ut fra situasjonene:
4. Etter at barna har jobbet hver for seg, kan dere samle barna i små grupper, og snakke med dem om deres assosiasjoner. Dersom barna er store nok, kan de gjerne gå sammen to eller tre og fortelle hverandre hvilke situasjoner de har sett for seg.
5. Nå skal gruppene velge en situasjon hver og jobbe videre med denne. De kan også velge å slå sammen ideer fra flere i gruppa, men poenget er at hver gruppe skal velge en situasjon hver.
6. Velg roller (eks.: familie med mor, far og to søsken)
7. Lag en kort replikkveksling som får frem situasjonen. Maks fem replikker fordelt på alle rollene.
8. Øv inn denne korte scenen, kalt «nøkkelscene». Scenen bør få frem et dilemma.
9. Deretter kan scenen utvikles, med en hendelse før og en hendelse etter nøkkelscenen.
10. Visninger for hverandre dersom det er flere grupper, og deretter samtale rundt tema. Aktuelle spørsmål: Er dette noe dere kjenner dere igjen i? Hva vet dere om klimaforandringer? Hvem har ansvar for det som skjer, og hvordan kan vi gjøre noe med det?

Dramametode: «Lærer i rolle» og «barneeksperter»

En av lederne i barnegruppen går i rolle som f.eks. et klimavitne, en politiker, en journalist eller en miljøaktivist. Rollen har et dilemma som han/hun trenger hjelp til å løse, og snakker til barna som om de er eksperter innen akkurat dette området. De kan være alt fra skoleelever, klimaprofessorer eller eksperter på resirkulering. Det er lurt å legge litt arbeid i utformingen av barnerollene, og gjerne gi dem skilt eller på annen måte tydeliggjøre overfor dem hvilken rolle de har. Lag også en setting for møtet mellom barneeksperterne og lærer-i-rolle, eks.: en konferanse om klima.

Lederen/skuespilleren øver inn en monolog som presenterer dilemmaet. For eksempel:

«Hei alle sammen.

Tusen takk for at jeg fikk komme på denne konferansen. Jeg vet dere har veldig mye viktig å diskutere og at dere ikke har mye tid til overs, så jeg setter stor pris på at dere – landets beste klimaforskere – lar meg få lov til å stjele litt av tiden deres.

Jeg trenger hjelp. Jeg har fått vite at politikerne i kommunen jeg bor i har tenkt å hogge ned en hel skog og bygge parkeringsplass der. Det er skikkelig teit, for denne skogen er mye brukt som turområde og det er en gammel lekeplass der... Hvordan kan jeg få politikerne til å skifte mening?»

Deretter går samtalen mellom «klimaforskerne» og «miljøaktivisten». Dersom det er andre ledere til stede, kan de gjerne hjelpe til i samtalen, men også de må være i en eller annen rolle.

ELDRE BARN: LÆRINGSPARTNER

Av Jørn Hammerud, medlem av prosjektgruppe for HER NÅ

Læringspartner er en metode som er mye brukt i norsk skole. Ideen med metoden er å ha en å sparre med når noe skal samtales om og/eller løses. Veldig mange barn opplever det som enklere å forklare noe for, og få forklart noe av, en på samme alder. Det føles tryggere å få gi uttrykk for noe i en mindre sammenheng før man eventuelt deler det med et større fellesskap. I korte trekk kan læringspartner beskrives slik:

En læringspartner er:

- En du samtaler/jobber sammen med
- En du skal hjelpe/en du får hjelp av
- En som oppmuntrer og er positiv til deg
- En som inspirerer og motiverer deg

Hvorfor læringspartner:

- Aktiviserer alle
- Man får tid til å tenke seg om
- Man er ikke alene om svaret
- Alle kan svare etter samtale/diskusjon (man er forberedt)
- Man lærer av andre
- Man lærer bedre selv ved å forklare seg for andre
- Det er rettferdig

Eksempel på hvordan bruke det i denne sammenhengen:

- Gi læringspartnerne en åpen oppgave som de skal løse, som for eksempel:
 - Hva betyr klimaendringer for deg?
 - Hva er det fineste du vet i naturen?
 - Hva kan vi gjøre for å forurense mindre?
- Partnerne legger frem for hverandre to og to hva de tenker om dette.
- Partnerne jobber på bakgrunn av samtalen med å skrive ned sine egne refleksjoner.
- Oppsummering i plenum.

ANDAKT TIL «JEG SÅ DET I GÅR»

Av Sunniva Gylver, tidligere leder av KFUK-KFUM Global

Hva så du på TVen i går? Eller på nettet? Noe gøy, noe kleint, noe du ikke skjønnte, noe rart, noe skikkelig fælt, noe du fortsatte å tenke på?

I Norge snakker voksne ofte mye om hvor fint eller hvor dårlig været er. De siste årene har vi fått mer vær å snakke om – mer regn og flom, mer vind og uvær, mer varme og tørke. Ekstremvær kalles det. I Norge har noen mistet huset sitt på grunn av flom. I Bangladesh er det mye oftere flom enn før, og da er det mange som mister alt de eier. Og noen steder i Afrika er det mye oftere tørke når det skulle vært regntid, og da blir kornet og maisen ødelagt og dyra dør. Jorda er blitt syk; jorda har feber, fordi vi flyr mer, lager flere ting, kaster mer, forurenser mer enn det den tåler. Og de som minst har skylda, merker det mest. Det er urettferdig.

Hva så du på TVen i går? Hva husker du, som du har sett på TV? Jeg husker et intervju med Christiana fra Costa Rica, verdens miljøsjef i FN. Hun sa at vi kan klare å gjøre jorda frisk igjen, men da må vi være modige, rope høyt, leve mer miljøvennlig, feire når vi gjør noe bra, og protestere når politikerne våre ikke lager grønn politikk.

Den kristne tro sier at Gud har skapt hele verden og elsker hele verden, og at alle mennesker er like mye verdt. Da kan vi jo ikke leve

sånn at jorda blir syk og ødelagt, og folk i Bangladesh eller Tanzania opplever enda mer flom eller tørke? Jesus sier at vi skal elske både Gud og andre mennesker som oss selv. Da må vi ta vare på naturen og på hverandre, og kjempe mot urettferdighet.

Og vi kan gjøre noe! I KFUK-KFUM er vi del av den største barne og ungdomsbevegelsen i hele verden! Og vi er del av KFUK-KFUM Global. Global jobber for at barn og ungdom som opplever urettferdighet skal lære å si fra til de som har makt, på en måte så de blir hørt. De lærer hvordan de kan være forandringsagenter og skape en grønnere og mer rettferdig verden der de bor! Når vi ber for alle KFUK-KFUM barn og ungdommer rundt om i verden, og samler inn penger til Global - da er vi med og sloss mot urettferdigheten!

Bibeltekst: Salme 104,1-24

Bønn

Kjære Gud, takk for at du skapte jorda så fin, spennende og full av liv. Tilgi oss når vi ikke tar vare på den, og dermed heller ikke på hverandre. Hjelp oss å være gode miljøvernere, og gjøre mot andre som vi vil at andre skal gjøre mot oss. Gi oss tro, håp og kjærlighet, og gjør oss stae og modige! I Jesu navn. Amen.